

PAMIATKOVÝ ÚRAD
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Verejný priestor v historickom urbánnom prostredí Levoče

konferencia **TAJOMNÁ LEVOČA BEZ HRANÍC**

Ing. arch. Zuzana Suržinová
Krajský pamiatkový úrad Prešov

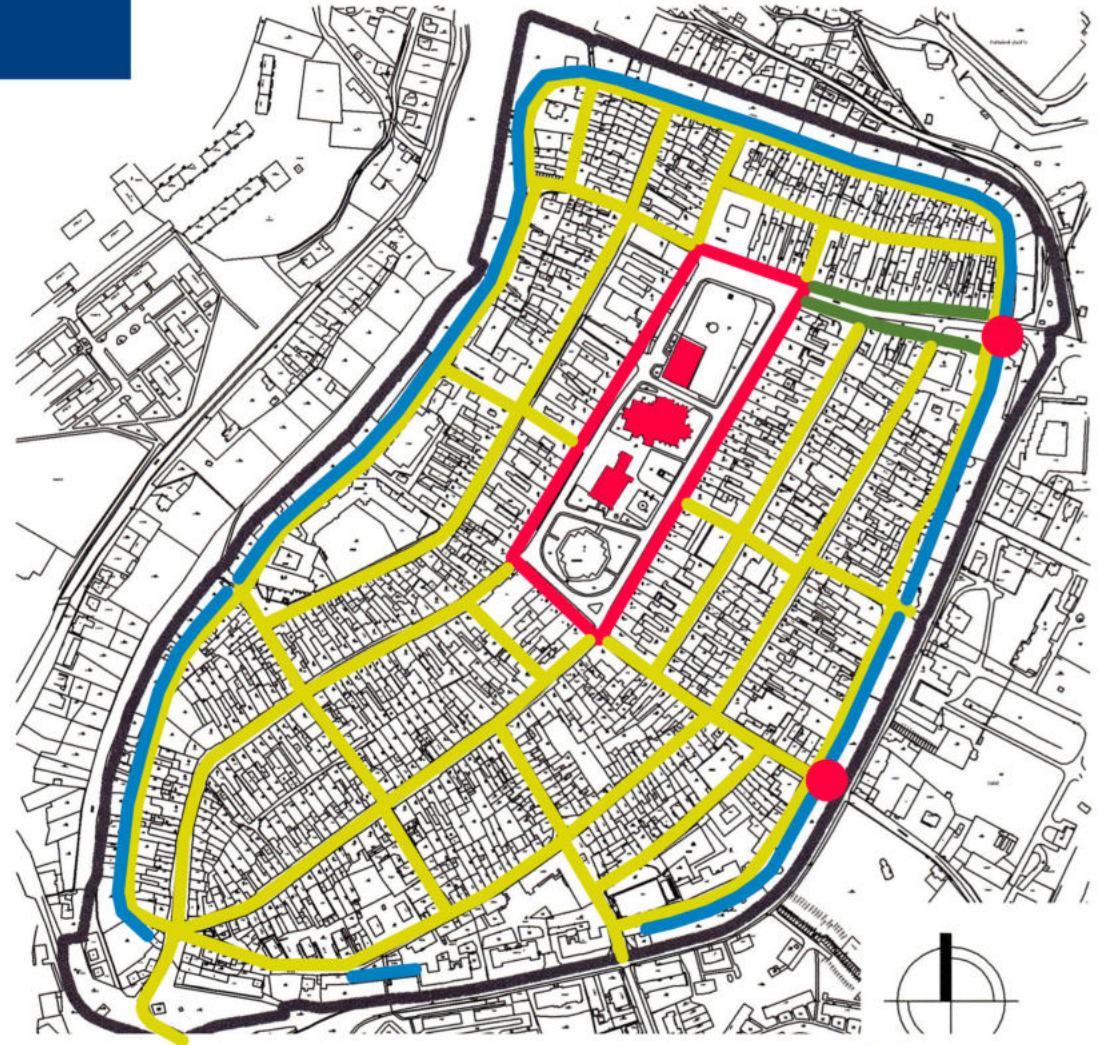

Urbanistická štruktúra

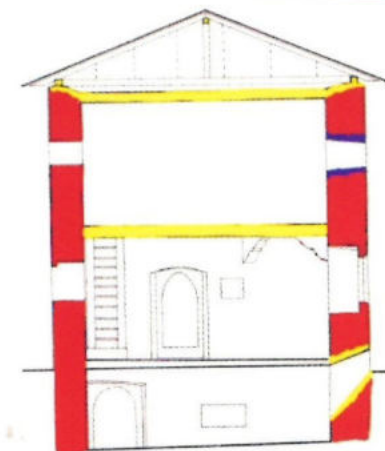
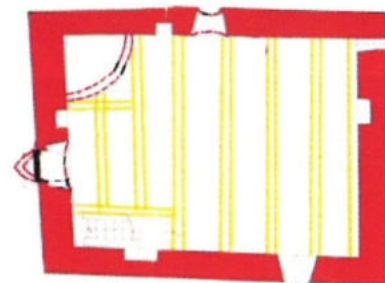

- predurbánna osada Katzwinckel so šošovkovitým námestím
- uzlový verejný priestor_ veľkoryso rozvrhnuté obdĺžnikové trhovú námestie v pomere strán 1:3, plocha 4,4 ha
- líniové verejné priestory_ pravidelná uličná sieť mesta - rešpektuje terénne danosti, šachovnicovo rozvrhnutá
- fortifikačný systém zachovaný v rozasahu až 80% so zachovanou siluetou_ dôležité zapojenie do verejného priestoru
- pôvodné dominanty námestia
- zachované brány

Námestie v stredoveku_centrálny verejný priestor

Vývoj verejného priestoru a zeleň vo verejnom priestore

Stredovek

- nie cieľená, dreviny_stropmy, solitéry, posvätné stromy, stromy pravdy, trhoviská_tieň, cintoríny_rajská záhrada_tanečné stromy_prirodzené zelené plochy urbanizovanej krajiny

Renesancia

- výsadby stromov pozdĺž vnútornej strany mestských opevnení
- po požiari 1550_vážnica_zmena parcleácie_parter-podlubia_radová zástavba

Barok

- zásadný medzník vo formovaní urbánneho priestoru miest_cielene komponované výsadby stromov prevzaté zo záhradných priestorov_výchádzkové trasy_aleje

Vývoj verejného priestoru a zeleň vo verejnom priestore

Klasicizmus

- zač. 19. storočia prvé sadovnícke úpravy hradobná priekopa a mimo mesta - záhrady domov a víl
- severná časť námestia župný dom_ klasicistická úprava hostinca_ výstavba evanjelického kostola
- 1836 promenádný park v severnej časti námestia v priamej väzbe na vážnicu

Mapa mesta z roku 1845, autor Ján Fabici, zbierka Spišského múzea v Levoči. Repro Š. Péchy

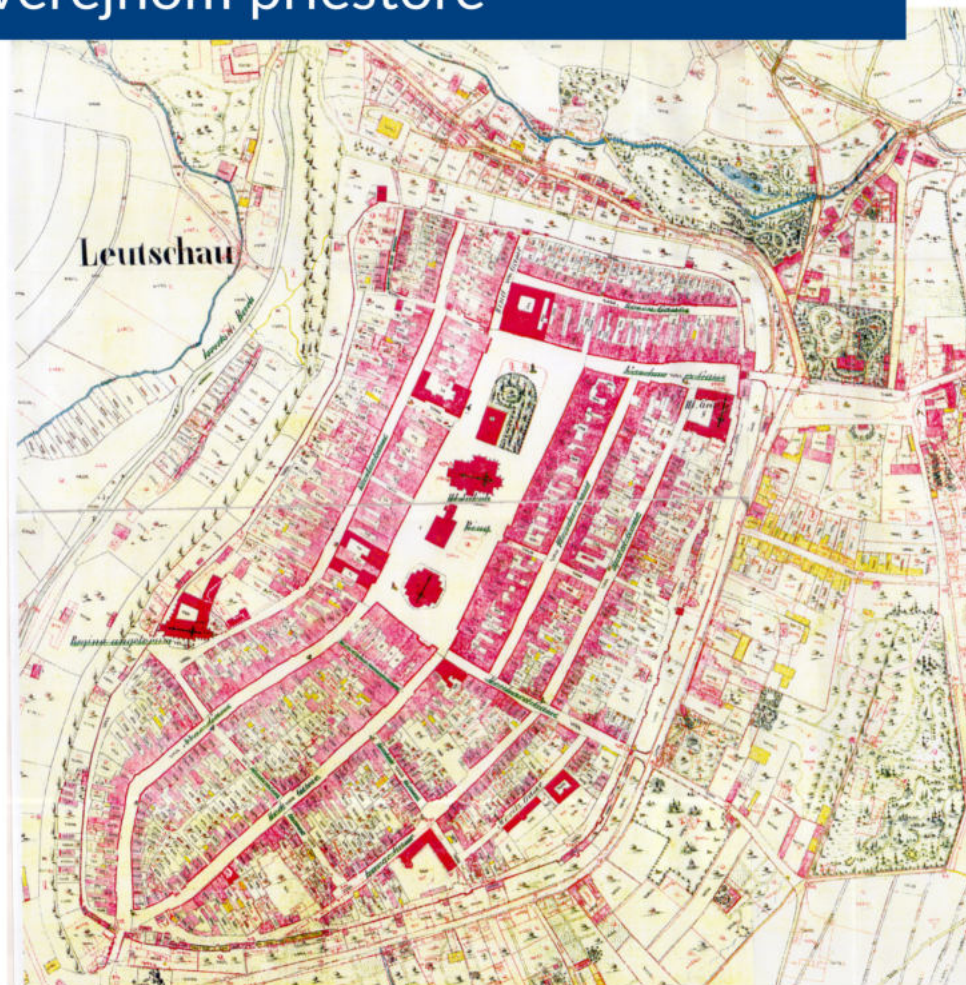
Vývoj verejného priestoru a zeleň vo verejnom priestore

Polovica 19. storočia

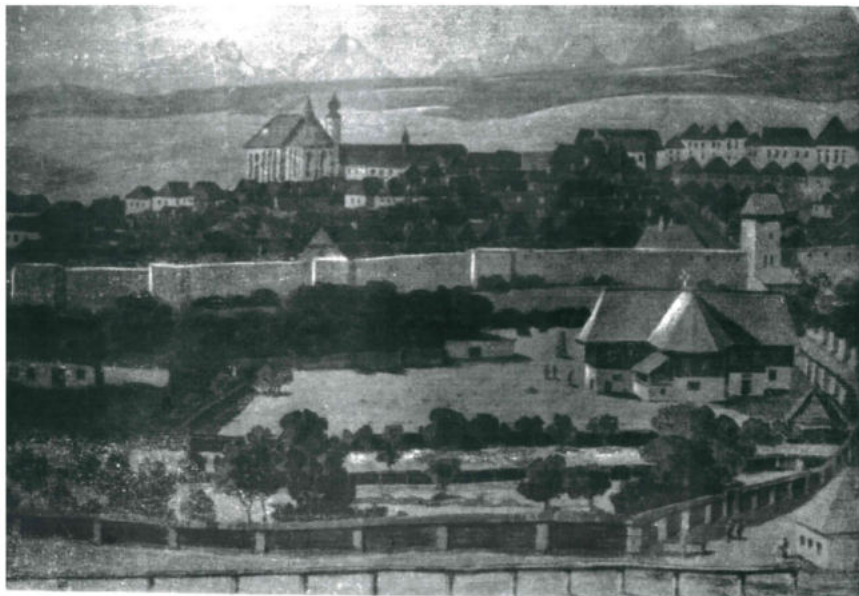
- mesto opúšťa hranice opevnenia
- výtýčenie chodníkov_budovanie kanalizácie_inštalácia verejného osvetlenia olejovými lampami
- od polovice 19. storočia hradobná priekopa rozparcelovaná na záhrady
- stromová alej od južného vstupu do mesta až na sever_vznik krajinárskeho parku tzv. mestská záhrada_stavba kúpeľného domu
- vodovodný systém_prameň Schüllerbrunn_vodná štôľňa_nádrž na Košickej ulici_nádrže na vodu po celom meste- 1863_telegrafná sieť

Koniec 19. storočia

- 1897 moderný vodovod-Corte a Co.
- prírodno-krajinársky park_Schissplatz
- výstavba kasární
- kanalizácie_inštalácia verejného osvetlenia olejovými lampami
- od polovice 19. storočia hradobná priekopa rozparcelovaná na záhrady
- stromová alej od južného vstupu do mesta až na sever_vznik krajinárskeho parku tzv. mestská záhrada_stavba kúpeľného domu
- výstavba kasární
- jednoradová alej na V a Z strane námestia a dvojradová alej na J strane námestia_korzo

Vývoj verejného priestoru a zeleň vo verejnom priestore

Vývoj verejného priestoru a zeleň vo verejnom priestore

Vývoj verejného priestoru a zeleň vo verejnom priestore

Vývoj verejného priestoru a zeleň vo verejnom priestore

začiatok 20.
storočia

- parková úprava pri fontáne_kvetinové záhony_agátová alej
- rozšírenie severného parku_altánok_mlátové chodníky
- dvojradová alej na severnej strane námestia
- úprava plochy okolo evanjelického kostola_alej_tvarovaný živý plot
- alej okolo baziliky
- 1900_telefónna sieť
- fenomén automobilu v meste_1905 A. Talán
- prvé snahy o pravidelnú autobusovú dopravu_1911
- stavba areálu gymnázia

Vývoj verejného priestoru a zeleň vo verejnom priestore

začiatok 20.
storočia

- 1900_telefónna sieť
- fenomén automobilu v meste_1905 A. Talán
- prvé snahy o pravidelnú autobusovú dopravu_1911
- stavba areálu gymnázia

Vývoj verejného priestoru a zeleň vo verejnom priestore

Vývoj verejného priestoru a zeleň vo verejnom priestore

20. storočie

- architektonizácia námetia_vymedzenie pešieho pohybu
- čiastkové úpravy povrchov ulíc

Identita verejných uličných priestorov

Identita verejných uličných priestorov

Identita verejných uličných priestorov

Identita verejných uličných priestorov

Koncepcia riešenia verejného priestoru-plánovanie_ etapizácia...

Verejný priestor má slúžiť všetkým, má byť funkčný a udržiavaný. V Levoči sa verejný priestor dlhodobo zanedbával, bez výrazných pozitívnych zmien hlavne uličných priestorov. Avšak má obrovský potenciál.

Generel dopravy

DOPRAVA

- vjazdy a výjazdy
- zberné komunikácie
- obslužné komunikácie obchodné ulice
- obslužné komunikácie skludnené
- obytné ulice
- pešia zóna

SCENÁR ROZVOJA DOPRAVY- jednosmerky, "zokruhovanie" dopravy okolo námestia

- vonkajší mestský okruh
- malý vnútorný okruh

STATICKÁ DOPRAVA - PARKOVANIE

- parkovacie plochy pre osobné automobili a autobusy
- realizácia rezidenčného parkovania, krátkodobé a dlhodobé parkovacie státa

Koncepcia riešenia verejného priestoru-plánovanie_ etapizácia...

Verejný priestor je nositeľom atraktivity mesta. Potreba nájdania identity verejného priestoru.

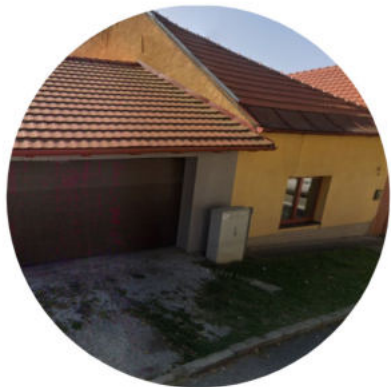
Manuál verejných priestorov

- pre zlepšenie úrovne verejných priestorov - stanovenie vízie a zásad ich rozvoja a obnovy
- metodický návod vzorových riešení
- šetrí peniaze
- uľahčuje a urýchľuje prácu na projekte

- zeleň v meste
- pešie trasy
- atraktivita
- starostlivosť
- čistota

- lavičky, smetné koše, rozvodové inštalačné skrine, stlíky, pitné fontánky, verejné osvetlenie, hydranty, povrchy chodníkov a spevnených plôch, vonkajšia reklama, zábradlia, zastávky MHD, detské a workoutové ihriská

Manuál verejných priestorov...

Manuál verejných priestorov...

Typy líniového verejného priestoru

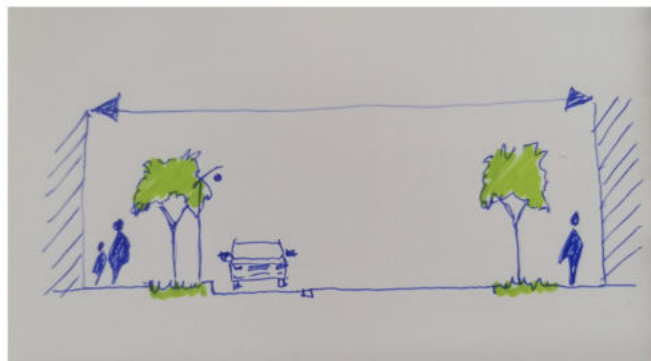
domoradie_vozovka_domoradie

domoradie_chodník_vozovka_chodník_domoradie

domoradie_chodník_trávník_vozovka_trávník_chodník_domoradie

domoradie_chodník_trávník_vozovka_trávník_domoradie

domoradie_chodník_vozovka_trávník_domoradie

Verejný priestor a vizuálny smog

NEPOTREBNÉ A RUŠIVÉ ELEMENTY

REKLAMY

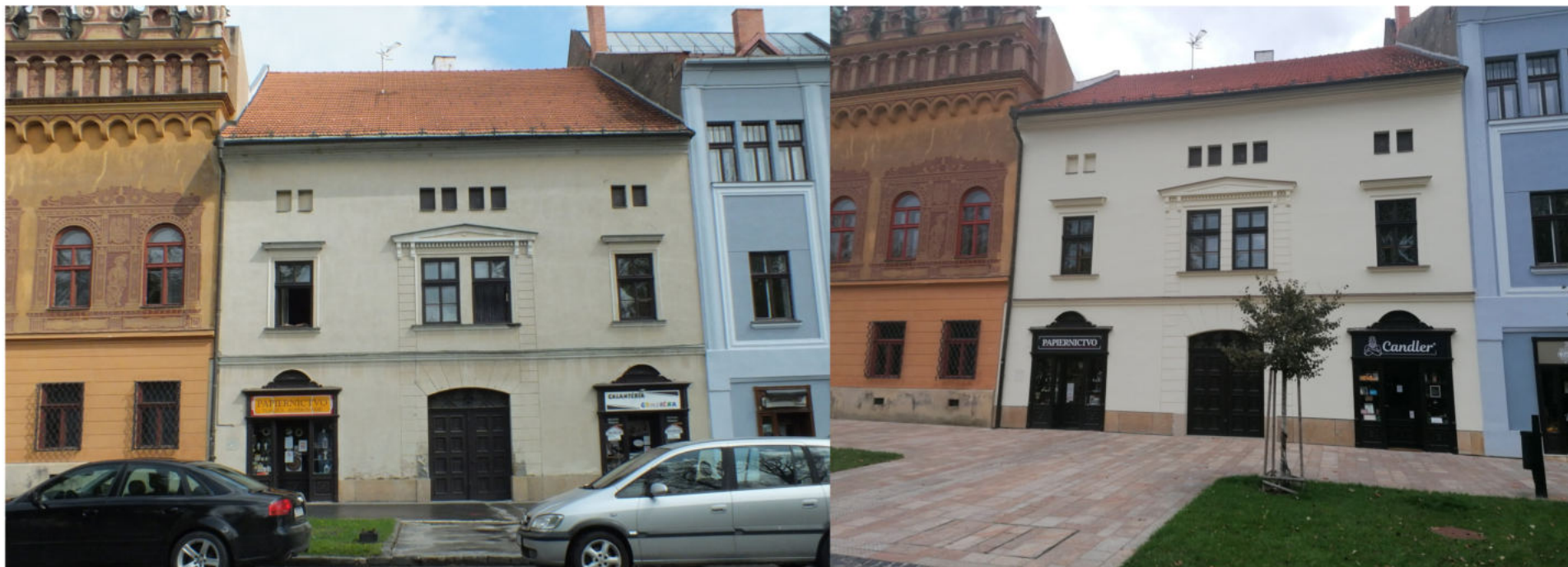
- súčasťou verejných priestorov nie sú len chodníky, spevnené plochy, zeleň, mobiliár či herné prvky, ale aj reklama a dopravné značenie
- často vytvára prostredie so zhoršenou, až negatívnou estetickou kvalitou
- nadmerné využitie reklamných plôch
- riešenie reklám na kvalitnej estetickú úrovni

Verejný priestor a vizuálny smog

POZITÍVNY PRÍKLAD

- platí pravidlo "menej je viac"

Verejný priestor a vizuálny smog

DOPRAVNÉ ZNAČENIE

VODOROVNÉ A ZVISLÉ DOPRAVNÉ ZNAČENIE

- nadrozmerné dopravné značky nepatria do historického centra
- dôležité je správne umiestnenie dopravných značiek
- minimalizovať ich počet - dopravné značenie má byť účelné, efektívne, **prehľadné**
- vylúčiť duplicitu dopravných značiek tam, kde nie je potrebná

Verejný priestor a vizuálny smog

DOPRAVNÉ ZNAČENIE

VODOROVNÉ A ZVISLÉ DOPRAVNÉ ZNAČENIE

- nadrozmerné dopravné značky nepatria do historického centra
- dôležité je správne umiestnenie dopravných značiek
- minimalizovať ich počet - dopravné značenie má byť účelné, efektívne, **prehľadné**
- vylúčiť duplicitu dopravných značiek tam, kde nie je potrebná

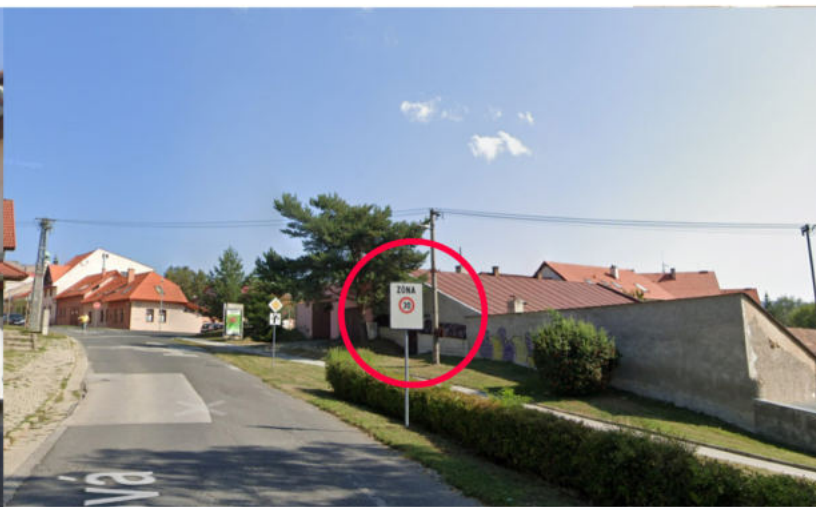

Dopravné značenie a ZÓNA 30

ZÓNA 30

- veľkosť a umiestnenie dôležitých dopravných značiek
- nie je nutné označovať každý prechod pre chodcov zvislou dopravnou značkou, rovnako v tejto zóne nie je nutné označovať križovatky

„Námestie bez špecických aktivít, medziludských kontaktov a vzťahov verejným priestorom nie je, zostáva len fyzickým miestom.“
teoretik architektúry Petr Kratochvíl

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ

PAMIATKOVÝ ÚRAD
SLOVENSKEJ REPUBLIKY